

підсобних господарств і селянських (фермерських) господарств);

- орієнтація бізнесу відповідно до перспектив розвитку даного сектора економіки;
- організація контролю за правильністю розподілу і своєчасності виплат заробітної плати;
- вдосконалення системи зовнішнього та внутрішнього контролю;
- спрощення процедури формування земельних ділянок із земель сільськогосподарського призначення та зниження плати за проведення землевіпорядних робіт при постановці на кадастровий облік;
- розробка концепції державної підтримки;
- стимулювання працевлаштування молоді в сільському господарстві;
- розробка цільових програм зі стимулювання кадрів;
- розробка комплексу заходів щодо захисту вітчизняних сільгоспвиробників.

Важливість аграрного сектора для розвитку економіки безумовна. Будучи виробником товарів первинного споживання, агробізнес завжди має попит. Однак даний сектор економіки має великі прогалини в організації, фінансуванні та функціонування в цілому.

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ СТРУКТУРИ ПЕРЕРОБЛЮЮЧОЇ ПІДСИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ЯК ОДИН З НАПРЯМКІВ ЇХ РИНКОВО – ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

**Островерх О. В., асистент,
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка**

Як навчає світовий досвід одержаний на виходах господарських організацій ефект уявляє собою результат функціонування їх перероблюючої підсистем. В свою чергу цей результат залежить від виробничої структури цих останніх яка може бути як оптимальною так і неоптимальною. Цілком зрозуміло, що неоптимальна виробнича структура перероблюючої підсистеми не може сприяти нарощуванню ефекту на її виході і разом з тим також і підвищенню ефективності господарських організацій.

Не є секретом, що виробнича структура перероблюючої підсистеми є неоптимальною у багатьох організаціях аграрного профілю України. Тому усунення цього негаразду є першочерговим завданням керівників і колективів цих останніх.

Узагальнення думки цілого ряду дослідників дозволяє розглядати виробничу структуру перероблюючої підсистеми як співвідношення між окремими галузево – функціональними осередками внутрішньогосподарської ділової активності.

Кожний з таких осередків відзначається певними ресурсними наповненнями в якому домінуючу роль відіграють трудові ресурси зайняті у виробництві тих чи інших матеріальних благ. На практиці вони мають різні назви – виробництва, функціональні зони, функціональні блоки, сектори, підсектори, тощо. Оскільки згадані галузево – функціональні осередки виділені за ресурсним принципом, а домінуючим ресурсом є трудові ресурси, то для характеристики їх розмірів в якості показника розмірів правомірним є використання чисельності зайнятих операційних працівників.

Визнання виробничої структури перероблюючої підсистеми як співвідношення між її галузево – функціональними осередками вимагає його оцінювати з позиції оптимальності. А оптимальним його можна вважати лише за умови коли стан перероблюючої підсистеми в цілому а також стан кожного з її галузево – функціональних осередків відповідатиме вимогам внутрішньої збалансованості. Засобом для забезпечення стану внутрішньої збалансованості є оптимізація співвідношення між галузево – функціональними осередками. Тому здійснення заходів цього процесу є всі підстави розглядати як один з важливих напрямків ринково – підприємницької трансформації організацій аграрного профілю.

Оскільки перероблююча підсистема є ієрархічним сполученням галузево – функціональних осередків, то в основу процесу оптимізації її виробничої структури правомірно покласти методологічні принципи провідної (ведучої) ланки в ланцюгу задач що вирішуються. Стосовно корекції виробничої структури перероблюючої підсистеми це означатиме що з усіх можливих курсів дій треба обрати найбільш продуктивні, а з їх числа – особливо продуктивні. Саме ці останні і покликані стати своєрідними локомотивами здатними «витягти» за собою менш продуктивні курси дій. На роль такого локомотиву в даному випадку може претендувати співвідношення між

тваринництвом і рослинництвом.

Оптимізація співвідношення між тваринництвом і рослинництвом є особливо продуктивним в умовах Лівобережного Лісостепу України. А особливо продуктивним курсом дій воно є завдяки входженню в цю спарку рослинництва. Адже структурні зрушення в рослинництві можна здійснити за відносно невеликих інвестицій. В той же час вони здатні забезпечити суттєву віддачу за коротший порівняно з будь якими іншими галузями термін. Так наприклад перехід до нової системи сівозмін, які відповідають вимогам зональних систем землеробства, вже за першу ротацію дозволяє одержати за всіх інших рівних умов приріст у розмірі 25-30% проти рівня у вихідному періоді.

В силу цілою ряду причин співвідношення між тваринництвом і рослинництвом у крупно – технологічних організаціях аграрного профілю, розташованих у Лівобережному Лісостепу рідко коли було оптимальним. Тваринництво було нездатним забезпечити рослинництво органічними добривами, дози внесення в грант систематично понижувались. Внаслідок цього з року в рік нарощувались темпи вимивання гумусу з ґрунту. Разом з тим необґрунтований пріоритетний розвиток виробництва продовольчого зерна, та соняшнику супроводжувався хронічним порушенням схем чергування сільськогосподарських культур в сівозмінах і витискування зернофуражних і кормових культур з сівозмін. До того ж перевага надавалась малобілковим культурам. Все це обумовило нарощування кількісної та якісної неспроможності кормової бази тваринництва. Тому не дивно, що воно продемонструвало завдяки цьому продуктивність яка була набагато нижчою від можливої.

Як показали дослідження проведені на кафедрі організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка для того щоб співвідношення між тваринництвом та рослинництвом було оптимальним в організаціях аграрного профілю Лівобережного Лісостепу України треба утримувати у розрахунку на один га ріллі 0,6-0,9 умовних голів. Щільність поголів'я може коливатися в залежності від того якою буде шитома вага гною який надходить до реакторів біогазових установок. Адже після відбору з гною метану вміст діючої речовини підвищується на 20 і навіть, більше процентів. Тому 800 кг біоорганічного добрива буде містити

діючої речовини стільки ж, скільки її є в тонні звичайного гною. Отже впровадження мікробіологічних технологій виробництва органічних добрив дозволить одержати близько 20% економії капіталовкладеннях у тваринництво, скоротити площу під зернофуражними і кормовими культурами також майже на 20%, а також одержати від кожної тонни звичайного гною 30-50 м³ метану.

Особливістю переробної підсистеми організацій аграрного профілю є те, що її складова «основне виробництво» яке репрезентують рослинництво і тваринництво не здатне нормально функціонувати без взаємодії із доповнюючим виробництвом. Це останнє, як відомо репрезентують промислове підсобне виробництво і виробництво будівельної продукції. Світовий досвід навчає, що потреба у впровадженні згаданих виробництв є виправданою в організаціях аграрного профілю які володіють не менше 1000 га ріллі і утримують поголів'я сільськогосподарських тварин 600 умовних голів. Оперативний персонал такої організації має нараховувати 100 зайнятих з яких у матеріальному виробництві має бути зайнято 45 операційних працівників з яких у основному 30 (67%) і у доповнюючих виробництвах – 15 (33%).

Структура основного виробництва матиме вигляд зайнятих операційних працівників у рослинництві – 10, а у тваринництві – 20, або 33% і 67% в чисельності зайнятих у основному виробництві.

Структура доповнюючих виробництв матиме наступний вигляд: зайнятих операційних працівників у промисловому підсобному виробництві 10, а у виробництві будівельної продукції – 5, або 67% і 33% відповідно.

Забезпечення приведених параметрів виробничої структури перероблюючої підсистеми організацій аграрного профілю Лівобережного Лісостепу України обов'язково потягне за собою цілий ряд позитивних зрушень. Серед них найбільш значущими мають бути екологічні, економічні та соціальні. Найбільш суттєвим екологічним наслідком слід визнати гальмування впритул до повного призупинення руйнування гумусу в ґрунті та змиву гумусового горизонту на схилових землях. Дуже важливим економічним наслідком має бути суттєве поліпшення всіх показників ефективності та продуктивності функціонування перероблюючої підсистеми що дозволить їй збільшити свій вклад у розвиток соціальної сфери села та задоволення соціальних інтересів персоналу.